MİLLÎ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

I. DÜNYA SAVAŞI'NDA OSMANLI DEVLETİ

Öğrencinin
Adı Soyadı: ..... Sınıfı: ..... No.: .....

Konu Özeti

SAVAŞ ÖNCESİ OSMANLI DEVLETİ'NİN DURUMU

Osmanlı Devleti ilk başta İtilaf Devletleri'nin yanında savaşa girmek istedi. Ancak İtilaf Devletleri, Rusya'nın karşı çıkması ve Osmanlı'yı paylaşma planları yaptıkları için bu isteği kabul etmedi ve Osmanlı'nın tarafsız kalmasını istedi.

Osmanlı Devleti'nin İttifak Devletleri'nin Yanında Savaşa Girme Nedenleri

- Siyasi yalnızlıktan kurtulmak,
- Son dönemde kaybettiği toprakları geri almak,
- Kapitülasyonları kaldırmak
- İttihat ve Terakki Partisinin Almanya'nın savaşı kazanacağını düşünmesi

Almanya'nın Osmanlı Devleti'ni Yanında İstemesinin Nedenleri

- Osmanlı'nın jeopolitik konumundan yararlanmak istemesi (Boğazlar ve Süveyş Kanalı)
- Cephe sayısını artırarak yükünü hafifletmek istemesi
- Osmanlı'nın halifelik gücünden yararlanmak istemesi
- Osmanlı'nın yer altı ve yer üstü zenginliklerinden yararlanmak istemesi

Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'na Girmesi

Akdeniz'de İngiliz donanmasından kaçan iki Alman gemisi Goben (Yavuz) ve Breslav (Midilli), Boğazları geçip Osmanlı'ya sığınmıştır. İngiltere, bu gemilerin iadesini isteyince Osmanlı, bu gemileri satın aldığını bildirmiştir. Gemilere Osmanlı bayrağı çekerek isimlerini değiştirmiştir. Bu gemiler Karadeniz'e geçerek Rus limanlarını (Sivastopol, Odessa) bombalamış ve Osmanlı resmen savaşa girmiştir.

I. DÜNYA SAVAŞI'NDA OSMANLI DEVLETİ'NİN SAVAŞTIĞI CEPHELER		
Taarruz Cepheleri	Savunma Cepheleri	Yardım Cepheleri
Kanal (İngiltere) X Kafkas (Rusya) X	Çanakkale (İtilaf Devletleri) ✓ Irak (Basra) (İngiltere) X Suriye-Filistin (İngiltere) X Hicaz-Yemen (İngiltere) X	Galiçya Romanya Makedonya

1. Birinci Dünya Savaşı başladığında Osmanlı Devleti tarafsızlığını ilan etti. Fakat Osmanlı Devleti'nin savaşın dışında kalması oldukça zordu. Bu yüzden seferberlik ilan etti. Ayrıca ordu ve donanmasını iyileştirmek için çalışmalar yaptı. Savaş başladığında kendisine müttefik arayan Osmanlı Devleti, İngiltere, Fransa ve Balkan devletlerine ittifak önerilerinde bulundu fakat olumlu bir sonuç alamadı. Rusya'nın bu devletlerle yakın ilişkide bulunması ve ittifak hâlinde olması bu girişimlerden sonuç alınamamasında etkili oldu. Bu yüzden Almanya'nın yanında savaşa girdi.

Bu bilgilere göre Osmanlı Devleti'nin durumu hakkında aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Savaşa girme ihtimalini göz önünde bulundurmuştur.
B) Rusya'nın politikaları dış siyasetinde belirleyici olmuştur.
C) Kurmak istediği ittifak girişimlerinde başarısız olmuştur.
D) Tarafsız kalmasında uluslararası dengeler etkili olmuştur.

2. Millî Mücadele komutanlarından Fahrettin Altay, Çanakkale Savaşı'nın kazanılmasında Mustafa Kemal'in rolüyle ilgili şunları söylemiştir: "Anafartalar Zaferi ile İstanbul'u düşman istilasından kurtaran Albay Mustafa Kemal 16. Kolordu Komutanı olarak Edirne'ye gönderilmiş, Edirne halkı onu çok büyük gösterilerle karşılamıştı. Çünkü biliyorlardı ki 'Anafartalar Kahramanı' yalnız İstanbul'u değil Edirne ve bütün Trakya'yı da kurtarmıştır."

Buna göre Mustafa Kemal ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Çanakkale'deki başarısı sayesinde saygınlığının arttığına
B) Elde ettiği zaferle askerî yeteneklerinin ön plana çıktığına
C) İlk askerî başarısını bu cephede kazandığına
D) İşgalin geniş alanlara yayılmasını engellediğine

3. Çöl Kaplanı lakaplı Fahrettin Paşa, Medine'nin kendilerine teslim edilmesini isteyen isyancı Araplara şu cevabı vermiştir "Biliniz ki kahraman askerlerim İslamlığın göz bebeği olan Medine'yi son fişeğine, son damla kanına, son nefesine kadar savunmaya ant içmiştir. Bu asker Medine'nin enkazı içinde ve nihayet Ravza-i Mutahhara'nın altında kan ve ateşten örülmüş kızıl bir kefenle gömülmedikçe Medine kalesinin burçlarından ve Mescid-i Saadet minarelerinden Türk'ün al bayrağı inmeyecektir!"

Fahrettin Paşa'nın sözlerine göre;

I. Medine Müdafaası'nın manevi bir anlam taşıdığına,
II. Arap kabilelerinin, İngilizlerin kışkırtmaları sonucu isyan ettiğine,
III. Mücadelenin her koşulda devam edeceğine

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

4. Osmanlı Devleti, Kafkas Cephesi'nde Ermenilerin Ruslarla iş birliğini önlemek ve halka yönelik saldırılarını durdurmak için 27 Mayıs 1915 tarihinde Sevk ve İskân Kanunu'nu çıkardı. Ruslarla iş birliği yapan, casusluk faaliyetlerinde bulunan Ermeniler, Osmanlı toprağı olan Suriye'ye zorunlu göçe tabi tutuldu. Göçe uğrayan Ermenilerin vergileri ertelendi. Diledikleri eşyaları yanlarına almalarına izin verildi. Can ve mal güvenliklerinin korunması, ihtiyaçlarının giderilmesi için devlet yetkilileri görevlendirildi. Güvenliklerini sağlamak için de karakollar kuruldu. I. Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle göç ettirilen Ermenilerin eski yerlerine dönmesi için "Geri Dönüş Kararnamesi" yayımlandı.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin amaçlandığı söylenemez?

A) Suriye'nin demografik yapısında değişiklik yapmak
B) Göç ettirilenlerin yasal haklarını güvence altına almak
C) Uygulanan göçü yasal bir zeminde gerçekleştirmek
D) Ermenilerin bölgedeki zararlı faaliyetlerine son vermek

5. Birinci Dünya Savaşı'nın sonuçlarından bazıları şunlardır:

- İmparatorlukların yıkılmasıyla ulus devletler ortaya çıktı.
- Bazı ülkelerde rejim değişiklikleri yaşandı.
- Sömürgeciliğin yerini manda ve himaye sistemi aldı.
- Uluslararası barışı sağlamak için Milletler Cemiyeti (Cemiyet-i Akvam) kuruldu.

Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Emperyalizm anlayışı devam etmiştir.
B) Dünya barışını korumak amaçlanmıştır.
C) Demokratik yönetimler yaygınlaşmıştır.
D) Siyasi sınırlar değişim yaşanmıştır.

6. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin savaştığı önemli cephelerden biri Çanakkale Cephesi oldu. Çanakkale Boğazı, stratejik açıdan oldukça önemliydi. Bu durumun farkında olan İtilaf Devletleri, Çanakkale Boğazı'nı ele geçirerek Osmanlı Devleti'ni savaşın dışında bırakmayı ve I. Dünya Savaşı'nı kısa sürede bitirmeyi planlıyorlardı. Ayrıca Boğazları ele geçirerek askerî ve ekonomik açıdan zor durumda olan Rusya'ya yardım etmek istiyorlardı. Bu amaçlar doğrultusunda İtilaf Devletleri, Çanakkale'ye kapsamlı bir saldırı başlattı.

Buna göre, İtilaf Devletleri'nin amaçları ile ilgili;

I. Müttefiklerine lojistik destek vermek,
II. İstanbul'u alarak savaşı sonlandırmak,
III. Osmanlı donanmasını ortadan kaldırmak,
IV. Kaybettikleri toprakları geri almak

yargılarından hangileri söylenebilir?

A) I ve II
B) I ve III
C) II ve IV
D) III ve IV

7. Osmanlı Devleti'nde bazı yöneticiler, Almanya'nın yerine Fransa ile ittifak kurulmasının daha doğru olacağını savunmuştur. Buna karşılık İttihat ve Terakki yanlıları ise Almanya ile ittifakın, Rusya'ya karşı mücadeleyi ve Turancılık idealini gerçekleştirmeyi kolaylaştıracağını düşünmüştür.

Buna göre Osmanlı Devleti'yle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Dış politika konusunda farklı görüşler bulunmaktadır.
B) Almanya ile ilişkiler ekonomik çıkarlar üzerine kurulmuştur.
C) Müttefik seçiminde Rus tehdidi belirleyici etken olmuştur.
D) İttihatçıların amaçlarından biri de Türk birliğini sağlamaktır.

8. İngiltere'nin Irak Cephesi'ni açmasının nedenleri şunlardır:

- Rusya'ya karadan yardım etmek,
- Irak bölgesindeki petrol kaynaklarını ele geçirmek,
- Hindistan'a giden sömürge yollarının güvenliğini sağlamak

Buna göre İngiltere'nin amaçları ile ilgili;

I. Enerji sahalarını denetim altına almak,
II. Müttefikine yardım etmek,
III. İttifak grubunu zor durumda bırakmak,
IV. Sömürgelerinde yaşayan halkı korumak

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) I, II ve III
B) I, II ve IV
C) I, III ve IV
D) II, III ve IV

9. Wilson İlkelerinin Osmanlı Devleti ile ilgili maddesinde, Türklerin çoğunlukta olduğu bölgelerde egemenliğin Türklere bırakılacağı; Türklerin egemenliği altında bulunan diğer milletlere ise gelişme imkânı tanınacağı belirtilmiştir. Ayrıca Türk Boğazlarının uluslararası güvence altına alınarak tüm devletlerin ticaret gemilerine açılması öngörülmüştür.

Buna göre Osmanlı Devleti'yle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A) İç işlerine müdahale edilmeyeceği belirtilmiştir.
B) Egemenlik haklarının bir kısmı sınırlandırılmıştır.
C) Askerî kısıtlamaların kaldırılması hedeflenmiştir.
D) Toprak bütünlüğü garanti altına alınmıştır.

10. Kanal Cephesi'nde Osmanlı kuvvetlerinin yenilgiye uğraması İngilizlere Suriye ve Filistin yolunu açmıştı. Bölgede Osmanlı Devleti'ne karşı mücadele eden bazı Arap kabilelerinden de destek alan İngilizler Sina Yarımadası'nı işgal etti. Donanmalarının yardımıyla Filistin'e doğru ilerlemeye başladı. I. ve II. Gazze Savaşlarında İngilizler yenilgiye uğratıldı. Fakat III. Gazze Savaşı'nda Osmanlı Devleti yenildi. Halep civarında hazırlanan Osmanlı birlikleri Sina Cephesi'ne ulaşıncaya kadar Gazze, Kudüs ve ardından Yafa işgal edildi. Kuzeye doğru ilerleyen İngilizler Suriye'ye girdiler ve Şam'ı ele geçirdiler

Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Cephedeki başarısızlıklar toprak kayıplarına neden olmuştur.
B) Osmanlı savunması savaşın başlarında başarı göstermiştir.
C) İşgalci güçler saldırılarını kara ve denizden gerçekleştirmiştir.
D) Halifenin cihat çağrısı sahada karşılık bulmuştur.

11. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti, kendi topraklarını savunmanın yanı sıra Almanya ve Avusturya-Macaristan'a destek vermiştir. Galiçya, Romanya ve Makedonya cephelerinde Osmanlı Devleti'nin amacı müttefiklerinin savaşı sürdürebilmesi ve İttifak bloğunun ayakta kalmasıdır.

Buna göre Osmanlı Devleti'yle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Müttefiklerin askerî yükünü paylaştığına
B) Ortak bir savunma stratejisi izlediğine
C) Kaybettiği toprakları almak istediğine
D) Askerî gücünü sınırları dışına taşıdığına

12. Enver Paşa Kanal Cephesi'nin açılma gerekçelerini şu şekilde anlatmıştır: "İngilizleri Mısır'da meşgul etmek amacıyla Süveyş Kanalı üzerine bir taarruz hareketi başlatmak istiyorum. Bu sayede Batı Cephesi'ne sevk etmekte oldukları birçok Hint fırkasını Mısır'da alıkoymaya mecbur etmekle beraber Çanakkale'ye bir çıkarma kuvveti sevklerine de engel olmak istiyorum... Suriye'den aldığımız haberler oradaki durumun çok karışık olduğunu gösteriyor..."

Buna göre Kanal Cephesi'nin açılmasının amacı ile ilgili;

I. Milliyetçi ayaklanmaların önüne geçmek,
II. İtilaf Devletleri'nin kara bağlantısını kesmek,
III. İngilizlerin askerî desteğini azaltmak,
IV. Boğazların korunması için tedbirler almak

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) I ve II
B) I ve III
C) II ve IV
D) III ve IV

Cevap anahtarı için karekodu okutunuz.